

LUONNOS

VALTIONEUVOSTON ASETUS POHJOIS-KARJALAN MAAKUNNAN LUONNONSUOJELUALUEISTA

1 Tausta

Asiassa on kysymys pääosin Pohjois-Karjalan maakunnassa sijaitsevien, valtion hallinnassa olevien valtakunnallisiin suojeluohjelmiin tai Natura 2000 -verkostoon kuuluvien sekä eräiden muiden valtiolle luonnonsuojelutarkoituksiin hankittujen alueiden perustamisesta luonnonsuojelualueiksi. Alueet perustetaan luonnonsuojelulain 17 §:ssä tarkoitetuiksi muiksi luonnonsuojelualueiksi. Tällä valtioneuvoston asetuksella perustetaan lain 17 § 1 momentin nojalla ne alueet, joiden pinta-ala on yli 100 hehtaaria. Sitä pienemmät alueet perustetaan ympäristöministeriön asetuksella.

Pohjois-Karjalan luonnonsuojelualueiden perustaminen on osa valtakunnallista säädösvalmistelua, jolla saatetaan voimaan usean vuosikymmenen kuluessa luonnonsuojelutarkoituksiin hankituilla tai varatuilla valtion alueilla luonnonsuojelulain mukaiset rauhoitusmääräykset. Metsähallitus on valmistellut ympäristöministeriön ja sen asettaman säädösvalmistelutyöryhmän ohjauksessa alueiden suojelun toteuttamista.

Tämän ehdotuksen mukaisella valtioneuvoston asetuksella perustettavat luonnonsuojelualueet sijaitsevat Ilomantsin, Juuan, Kontiolahden, Polvijärven ja Valtimon kuntien sekä Joensuun, Kiteen, Lieksan, Nurmeksen ja Outokummun kaupungin alueella. Kaksi suojelualueista sijaitsee osin Kainuun maakunnassa Kuhmon kaupungin ja Sotkamon kunnan alueella sekä yksi osin Etelä-Karjalan maakunnassa Parikkalan kunnassa. Valmistelun alkuvaiheessa on kuultu maakunnallisia ja paikallisia sidosryhmiä. Keskusteluissa on kartoitettu laajasti muun muassa maakuntaliiton, kuntien, luonnonsuojelujärjestöjen, riistahallinnon ja metsästysseurojen näkemyksiä alueiden perustamisesta.

2 Luonnonsuojelualueiden tarkoitus ja sisältö

Asetuksella perustettavilla luonnonsuojelualueilla toteutetaan osaltaan valtakunnallisten suojeluohjelmien, Natura 2000 -verkoston ja eräiden muiden suojelutarkoituksiin osoitettujen valtion alueiden suojelutoimenpiteet Pohjois-Karjalan maakunnan alueella. Suojelualueiden perustamisen tarkoituksena on säilyttää nämä alueet luonnontilaisina ja turvata niiden ekosysteemien häiriötön kehitys, tarvittaessa myös ennallistamalla muuttuneita luonnonympäristöjä tai hoitamalla luonnonhoitoa vaativia kohteita.

Erityisinä suojelutavoitteina Natura 2000 -verkostoon kuuluvilla alueilla on lisäksi niiden suojeluperusteina olevien luontotyyppien ja niille tyypillisen lajiston sekä muiden suojeluperusteina olevien lajien ja niiden elinympäristöjen suojelu, lisääminen ja parantaminen.

Alueet palvelevat opetustarkoitusta sekä omatoimista retkeilyä, luonnon harrastusta ja tutkimusta. Alueiden perustaminen tukee myös luonnonvarojen kestävästä hyödyntämisestä kuten luontomatkailua, jokamiehen oikeuksin tapahtuvaa marjastusta ja sienestystä sekä säännellysti myös metsästäystä.

Tällä asetuksella perustetaan 66 luonnonsuojelualuetta, joiden pinta-ala on yhteensä noin 33 990 hehtaaria. Pinta-alasta noin 1 708 hehtaaria on vesialueita. Samanaikaisesti annettavalla ympäristöministeriön asetuksella on tarkoitus perustaa lisäksi 108 luonnonsuojelualuetta yhteispinta-alaltaan noin 2 527 hehtaaria.

3 Alueiden luonnonsuojelulliset perusteet

Luonnonsuojelualueiden perustamisella turvataan valtakunnallisiin suojeluohjelmiin kuuluvien alueiden, METSO-ohjelman puitteissa valtiolle hankittujen alueiden sekä eräiden muiden luonnonsuojelutarkoituksiin osoitettujen alueiden luonnonarvojen säilyminen.

Natura 2000 -verkostoon kuuluvilla alueilla asetuksella toimeenpannaan niiden suojelutavoitteita vastaava suojelu luonto- ja lintudirektiivin (1992/43/ETY ja 2009/147/EC) edellyttämällä tavalla. Luontodirektiivin mukaisten luontotyyppien ja niille ominaisen lajiston kannalta alueet ovat tärkeitä metsä-, suo- ja saaristoluonnon suojelemiseksi. Linnuston kannalta tärkeillä SPA-alueilla keskitytään kullekin alueelle ominaisen linnuston elinolosuhteiden turvaamiseen. Natura 2000 -alueiden suojelutavoitteina ovat luontotyypit ja lajit ilmenevät tarkemmin alueita koskevista Natura 2000 -tietolomakkeista.

Pohjois-Karjalan maakunta kuuluu kokonaisuudessaan Pohjois-Karjalan eliömaakuntaan. Metsäkasvillisuuden mukaan luokiteltuna noin 60 % alueesta kuuluu eteläboreaaliseen ja 40 % keskiboreaaliseen vyöhykkeeseen. Suokasvillisuusvyöhykkeistä noin 55 % alueesta kattaa viettokeidasvyöhyke ja 45 % Pohjanmaan aapasuovyöhyke. Perustettavilla alueilla suojellaan Pohjois-Karjalan soita ja pienvesiä, vanhoja metsiä, harjumetsiä, lehtoja, kallioita ja geologisia muodostumia sekä perinneympäristöjä ja kulttuuriperintöä.

Valtioneuvoston asetuksella Pohjois-Karjalaan perustetaan 66 luonnonsuojelualuetta, joista 49 kuuluu ainakin osittain myös Natura 2000 -verkostoon.

Yli 1000 hehtaarin laajuisia ovat Kesonsuon, Koitajoen, Mujejärven, Murtovaaran, Paistinvaaran, Patvin, Petkeljärvi-Putkelanharjun, Puohtiinsuon ja Ukonsärkkä-Jäkäläkankaan luonnonsuojelualueet. Valtaosa näiden alueiden pinta-alasta kuuluu myös Natura 2000 -verkostoon. Niissä on osia useista luonnonsuojeluohjelmista (vanhojen metsien suojeluohjelma, rantojensuojeluohjelma, soidensuojeluohjelma, harjijensuojeluohjelma). Alueet ovat monipuolisia ja merkittäviä soiden ja pienvesien, vanhojen metsien ja harjumetsien luontotyyppien ja lajiston suojelualueita.

Kesonsuo on Pohjois-Karjalan merkittävin luonnontilainen *keidassuo*. Nyt perustettava suojelualue täydentää suojelualuekokonaisuutta aiemmin perustettujen yksityisomistuksessa olevien suojelualueiden kupeessa. Perustettava alue on pääasiassa keidassuota, missä on edustavien luonnontilaisten osien lisäksi ojitettuja

soita, jotka tulee ennallistaa. Kesonsuo on linnustolle tärkeä alue, siellä viihtyvät niin kahlaajat kuin vesi- ja petolinnut.

Mujejärven ja Petkeljärvi-Putkelanharjun luonnonsuojelualueilla on mm. edustavia *boreaalisia luonnonmetsiä, harjumetsiä, keidas- ja aapasoi*ta sekä *humuspitoisia järviä ja lampia* sekä niille tyypillistä eliölajistoa.

Koitaajoen luonnonsuojelualue yhdistää Koivusuon luonnonpuiston sekä Hanhisuo-Ruosmesuon soidensuojelualueen. Koitajoki on *luonnontilainen jokireitti*, jota reunustavat *luonnonmetsät ja puustoiset suot*. Jokivarresta löytyy myös pienialaisia *tulvametsiä*. Alueen *luonnonmetsissä* elää mm. monipuolisesti hyönteis-, sieni- ja lintulajistoa, mm. luontodirektiivin liitteen II lajeihin kuuluva korpikolva (*Pytho kolwensis*).

Patvin luonnonsuojelualue täydentää Patvinsuon kansallispuiston sekä Kissansuo-Raaninsuo-Tohlinsuo-soidensuojelualueen muodostamaa kokonaisuutta. Perustettavaa suojelualuetta halkoo Suomunjoki. Alueella on monipuolisesti *aapasoi*ta, *keidassoita, puustoisia soita* sekä *humuspitoisia järviä ja lampia* sekä näille luontotyypeille tyypillistä lajistoa, mm. soilla viihtyviä kahlaajia, varpus- ja vesilintuja.

Puohtiinsuo on Pohjois-Karjalan hienoimpia *aapasuokokonaisuuksia*. Nyt perustettavaa suojelualuetta täydentävät aiemmin perustetut yksityiset suojelualueet. Aapasoiden lisäksi Puohtiinsuon keskeisiä suojeluperusteita ovat *keidassuot, vaihettumis- ja rantasuot, puustoiset suot* sekä *letot*. Puohtiinsuolla tavataan useita silmälläpidettäviä tai vaarantuneita kasvi-, lintu- ja selkärangatonlajeja, mm. sinisuohaukkaa (*Circus cyaneus*).

Keskeisiä suoluonnon ja pienvesien suojelualueita ovat myös Hanhisuon, Korvinsuon, Kuikkasuon, Kuoppasuon, Luostarinvaaransuon, Miikkulankankaan-Anttosenkankaan, Partiissuon, Raesärkän, Reposuon-Kalliolahdensuon, Sammalussuon, Vaikkojoen soiden, Viitasuon ja Viklinrimmen luonnonsuojelualueet. Ne kuuluvat valtaosin Natura 2000 -verkostoon ja niissä esiintyy *keidassoita, aapasoi*ta, *puustoisia soita, vaihettumis- ja rantasoita, lähteitä- ja lähdesoi*ta sekä *lettoja*. *Humuspitoiset lammet ja järvet* sekä *pikkujoet ja purot* monipuolistavat suoluontoa. Alueet ovat tärkeitä pesimä- ja levähdysalueita kahlaajille, sorsa- ja lorkkilinnuille. Ne ovat myös edustavia sammal- ja putkilokasvilajien elinympäristöjä.

Valtaosaan perustettavista suojelualueista sisältyy ekologisesti arvokkaita *boreaalisia luonnonmetsiä*. Ne muodostavat tärkeän elinympäristöjen verkoston vaateliaalle luonnonmetsien lajistolle, kuten uhanalaisille kovakuoriaisille, kääväkkäille, koloissa pesiville linnuille ja liito-oravalle (*Pteromys volans*). Luontotyypille ja vanhojen metsien lajistolle keskeiset rakennepiirteet, kuten lahoppuuston jatkumo on usein säilynyt katkeamattomana. Merkittäviä metsäkohteita ovat mm. Lieksan itärajan, Murtovaaran, Paistinvaaran, Sinivaaran-Massivaaran ja Ukonsärkkä-Jäkäläkankaan luonnonsuojelualueet sekä Juuassa sijaitsevat Lehtovaaran ja Ritoniemen luonnonsuojelualueet. Monissa niistä tavataan mm. silmälläpidettäväksi luokiteltua pursukääpää (*Amylocystis lapponica*), erittäin uhanalaista kalkkikääpää (*Antrodia crassa*) tai kanadankääpää (*Tyromyces*

canadensis), vaarantunutta erakkokääpää (*Antrodia infirma*) tai välkkyludekääpää (*Skeletocutis stellae*). Ukonsärkkä-Jäkäläkankaan luonnonsuojelualueen erikoisuus ovat Jäkäläkankaan vuoden 1992 laajan metsäpalon jäljet metsissä ja soilla.

Geologisesti merkittäviä rotko- tai ruhjelaaksoja on mm. Kolvananurossa, Leviskänkallioilla ja Mujejärvellä. Valtaosin kallioalueet ovat *silikaattikallioita*, Kolvananurossa on myös pienialaisesti *kalkkikalliota*. Mujejärvellä, Kolvananurossa ja Verkkovaaran alueella on myös *lehtoja* ja *lettoja*. Jääkauden loppuvaiheessa geologisen muotonsa saaneita *harjumetsiä* esiintyy mm. Raesärkän, Kesonsuon ja Jouhtenisen luonnonsuojelualueilla.

Karjalan Pyhäjärven luonnonsuojelualue kattaa Pyhäjärven valtiolle luonnonsuojelutarkoituksiin hankitut maa-alueet saarissa ja rannoilla. Luonnonsuojelualueeseen kuuluu Natura 2000 -alueen ohella lehtojensuojeluohjelman ja Metso-ohjelman kohteita. Luonnonsuojelualueen ydinosan muodostavat rantojensuojeluohjelmaan sisältyvät saaret ja niemet, joissa esiintyy *harjumetsiä*, *boreaalisia lehtoja*, *boreaalisia luonnonmetsiä* ja *puustoisia soita*. Pienialaisesti esiintyy *ranta- ja vaihettumissoita* sekä *lähteitä ja lähdesoita*. *Keidassuota* on Varmonniemen Suurisuolla. Perinteisten maankäyttötapojen muovaamia vanhoja lehtipuuvaltaisia metsiä on mm. Varmonniemessä, missä sijaitsee valtakunnallisesti arvokas kaskikoivikko. Vanhojen metsien lintulajeista luonnonsuojelualueella esiintyy etenkin kolopesijöitä, mm. lintudirektiivin liitteen I ja uhanalainen laji *valkoselkätikka* (*Dendrocopos leucotos*).

Polvelan ja Huurunrinteen luonnonsuojelualueisiin kuuluu Natura-alueiden lisäksi laajalti Metso-ohjelmaa toteuttavia alueita. Kokonaisuksiin kuuluu osia vanhojen metsien suojeluohjelmasta sekä soidensuojeluohjelmasta, Polvelassa myös lehtojensuojeluohjelmasta. Alueilla on edustavia *lehtoja*, *huurresammallähteitä*, *lettoja*, ja Polvelassa myös *kalkkikallioita*. Karummilla paikoilla esiintyy *boreaalisia luonnonmetsiä* ja *puustoisia soita*. Lisäksi on edustavia pienivesiä ja vaateliasta lajistoa, kuten myyränporrasta (*Diplazium sibiricum*) ja idänlelväsammalta (*Plagiomnium drummondii*).

Natura-ohjelman ulkopuolisia luonnonsuojelualueita perustetaan 17. Pielisen saariston luonnonsuojelualueella suojellaan luonnontilaista ranta- ja saaristoluntoa Pielisjärven pohjoisosissa. Edustavia *aapa-* ja/tai *keidassuokokonaisuuksia* pienvesineen suojellaan Ilajansuon, Laklajärven, Rahesuon, Valkeasuon, Vehtisuon, Viitalahdensuon ja Viurusuon luonnonsuojelualueilla. Saarijärven luonnonsuojelualueella on vanhoja *luonnonmetsiä* ja *puustoisia soita*. Autiokankaan, Pahavaaran, Purolanvaaran ja Taka-aarnion alueella suojellaan metsäluntoa, *lehtoja* ja *puustoisia soita*. Metsiä, *puustoisia soita* ja pienvesiä on myös Palojoen, Sokovaaran ja Vuoripuron luonnonsuojelualueilla. Nisäjärvi puolestaan on lokeille ja sorsalinnuille tärkeä matala lintujärvi ja kosteikko.

Pohjois-Karjalan maakuntaan perustettavat luonnonsuojelualueet edustavat ja suojelevat, yhdessä ympäristöministeriön asetuksella perustettavien luonnonsuojelualueiden kanssa, monipuolisesti alueen luntoa. Alueet täyttävät luonnonsuojelulain 10§:n tarkoittamat yleiset edellytykset luonnonsuojelualueen perustamiseksi. Alueiden sijoittuminen Natura 2000 -verkostoon ja eri luonnonsuojeluohjelmiin ilmenee muistion taulukosta 1.

4 Rauhoitusmääräykset sekä hoidon ja käytön tavoitteet

Valtioneuvoston asetuksella perustettavat alueet ovat lain 17 §:ssä tarkoitettuja muita luonnonsuojelualueita. Niillä tulisivat pääsääntöisesti voimaan luonnonsuojelulain 17 a §:n 1 momentista johtuen lain 13 – 15 §:ssä säädettyt rauhoitusmääräykset. Asetukseen otettaisiin näitä koskevat viittaussäännökset.

Luonnonsuojelulain 13 §:ssä todetaan luonnonsuojelualueilla kielletyt toimet. Kiellettyä sen mukaan olisi: 1) rakennusten, rakennelmien tai teiden rakentaminen, 2) maa-ainesten, kaivos-kivennäisten ottaminen ja maa- tai kallioperän vahingoittaminen, 3) ojittaminen, 4) sienien, puiden, pensaiden tai muiden kasvien tai niiden osien ottaminen tai vahingoittaminen, 5) luonnonvaraisten selkärankaisten eläimien pyydystäminen, tappaminen tai hätyyttäminen tai niiden pesien hävittäminen sekä selkärangattomien eläimien pyydystäminen tai kerääminen, 6) muutkin toimet, jotka vaikuttaisivat epäedullisesti alueen luonnonoloihin, maisemaan tai eliölajien säilymiseen.

Lain 14 § sisältää poikkeukset 13 §:ssä kielletyistä toimista. Sallittua olisi: 1) alueen hoitoa, valvontaa, tutkimusta, yleisön opastamista, retkeilyä ja alueeseen tutustumista varten tarpeellisten rakennusten, rakennelmien ja polkujen rakentaminen, entistäminen ja kunnostaminen, 2) luonnonympäristöjen ja perinneluontotyyppeiden hoitaminen ja ennallistaminen sekä alueen luontaisen kehityksen palauttaminen, 3) alueen opastustoiminnan kannalta tarpeellisen tien rakentaminen, 4) marjojen ja hyötysienien poimiminen, 5) kalastaminen kalastuslain (379/2015) 7 §:ssä säädettyjen yleiskalastusoikeuksien mukaisesti, 6) poronhoitolain mukainen poronhoito, 7) alueella olevien teiden, sähkö- ja puhelinlinjojen sekä niihin liittyvien laitteiden käyttäminen ja kunnostaminen, 8) merenkulun turvalaitteiden ja vesistön kuluväylien kunnostaminen sekä vähäiset turvalaitteiden edellyttämät raivaukset, sekä 9) kartoitus ja maanmittaustyöt. Lisäksi alueella saadaan tilanteen niin vaatiessa ryhtyä pelastuspalvelun, palontorjunnan, rajavalvonnan, eläintautien vastustamisen sekä eläinsuojelun edellyttämiin välttämättömiin toimenpiteisiin.

Luonnonsuojelulain 15 §:ään sisältyvät luvanvaraiset poikkeukset 13 §:n rauhoitusmääräyksistä. Metsähallitus voi alueen haltijaviranomaisena kyseisen lainkohdan nojalla antamallaan luvalla sallia alueen perustamistarkoitusta vaarantamatta: 1) tutkimusta tai muuta tieteellistä tarkoitusta tai opetusta varten eläinten pyydystämisen tai tappamisen, sienien, kasvien tai niiden osien, eläinten pesien ja kivennäisnäytteiden keräämisen, 2) vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta annetussa laissa tarkoitettujen vieraslajien tai haitallisten vieraslajien sekä, jos laji on tullut liian runsaslukaiseksi tai käynyt muutoin vahingolliseksi, muidenkin kasvi- tai eläinlajin yksilöiden lukumäärän vähentämisen, 3) sellaisten pyyntiluvanvaraisten riistaeläinlajien yksilöiden, jotka suojelualan ulkopuolella aiheuttavat ilmeisen uhan ihmisen turvallisuudelle tai omaisuudelle aiheutuvasta merkittävästä taloudellisesta vahingosta, poistamisen, 4) alueelle kaatuneen riistaeläimen haltuun ottamiseen, 5) kalastamisen muutoinkin kuin kalastuslain 7 §:ssä tarkoitettulla tavalla, 6) poronhoitoon liittyvien rakennusten ja rakennelmien rakentamisen, 7) geologisen tutkimuksen ja malminetsinnän, 8) ilma-aluksella laskeutumisen, 9) muidenkin kuin 14 §:n 1 kohdassa tarkoitettujen rakennusten ja rakennelmien entisöinnin ja kunnostamisen.

Lisäksi Metsähallitus voi suojelualueen haltijaviranomaisena 15 §:n 2 momentin nojalla sallia hirvenajon metsästyksen yhteydessä. Tämä mahdollistaa perustettavien suojelualueiden sisällyttämisen jatkossakin perinteisiin hirvenmetsästysalueisiin, mikäli alueita vuokranneet seurat näin haluavat.

Luonnonsuojelulain 15 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaisesti Metsähallitus voi sallia vierasperäisten eläinlajien yksilöiden vähentämisen. Siten minkin ja supikoiran ja muidenkin vieraslajien, kuten kanadanmajavan metsästäminen on kaikilla perustettavilla alueilla mahdollista alueen haltijaviranomaisen luvalla.

Luvanvaraiset poikkeukset voivat lain 15 § 1 momentin 2 kohdan mukaisesti liittyä myös muunkin liikaa lisääntyneen tai vahingolliseksi osoittautuneen lajin yksilöiden vähentämiseen tai 3 kohdan mukaisesti suojelualueen ulkopuolella aiheutuvan turvallisuus- tai vahinkouhan torjumiseksi tarpeelliseen pyyntiluvanvaraisen riistaeläimen yksilöiden poistamiseen.

Perustettavilla Koitajoen ja Patvin luonnonsuojelualueilla on vuokrattu yhteensä kolme aluetta vapaa-ajankäyttöön määräaikaisilla maanvuokrasopimuksilla. Vuokra-alueet ovat pinta-alaltaan pieniä, ja niillä sijaitsee Metsähallituksen ja yksityisten omistuksessa olevia rakennuksia. Luonnonsuojelulain 71 §:n mukaisesti suojelualueiden perustamisasetus ei rajoita ennen rauhoitusmääräysten voimaantuloa syntyneen vuokraoikeuden käyttämistä. Metsähallitus voi lain 15 § 1 momentin 9 kohdan nojalla sallia rakennusten kunnostamistoimenpiteitä, mutta uusien rakennusten rakentaminen ei ole mahdollista. Vuokrasopimusten uusimisille ei ole luonnonsuojelualueiden perustamisen jälkeen rauhoitusmääräysten puitteissa edellytyksiä.

Perustettavilla suojelualueilla on sähköjohtoja ja käytössä olevia teitä. Luonnonsuojelulain 14 §:n 1 momentin 7 kohdan mukaisesti luonnonsuojelualueella olevien teiden ja sähkölinjojen käyttäminen ja kunnostaminen on suojelualueella sallittua. Uusien teiden rakentaminen on kiellettyä.

Asetuksen valmistelun yhteydessä maakunnallisten ja paikallisten tahojen kanssa käydyissä keskusteluissa ovat nousseet esiin erityisesti metsästyksen liittyvät kysymykset. Metsähallitus on vuokrannut kyseisiä, luonnonsuojelualueiden perustamista varten valtiolle hankittuja alueita pääosin hirvieläinten ja pienriistan metsästyksen. Tehtyjä vuokrasopimuksia on tarpeen tarkistaa vastaamaan luonnonsuojelualueita koskevia säännöksiä. Suojelualueiden perustaminen ei kuitenkaan merkitse sitä, että alueiden käyttö metsästyksen kokonaan estyisi. Asetukseen otettaisiin voimaantuloa koskevaan 4 §:ään lisäksi siirtymäsäännös siitä, että olemassa olevien sopimusten mukainen metsästys voisi jatkua rauhoitusmääräysten estämättä xx.xx.xxxx saakka. Tällä pyritään varaamaan riittävä aika metsästysvuokrasopimusten uusimiselle.

Perustettaviin luonnonsuojelualueisiin kuuluu vähäisessä määrin vesialueita (yhteensä noin 1 708 hehtaaria). Näillä alueilla on luonnonsuojelulain 14 §:n 1 momentin 5 kohdan nojalla sallittua kalastaa kalastuslain 7 §:ssä säädettyjen yleiskalastusoikeuksien mukaisesti. Luonnonsuojelulain 15 § 1 momentin nojalla on lisäksi Metsähallituksen luvalla mahdollista kalastaa muutoinkin kuin kalastuslain 7 §:ssä tarkoitettulla tavalla.

4.1 Valtioneuvoston asetuksella säädettävät poikkeukset rauhoitusmääräyksiin

Valtioneuvoston asetuksella on muilla luonnonsuojelualueilla luonnonsuojelulain 17 a §:ssä säädetyn edellytyksin mahdollisuus säätää edellä kuvatuista rauhoitusmääräyksistä eräitä aluekohtaisia poikkeuksia, jotka voivat koskea metsästyksen sallimista, kalastuksen rajoittamista yleisillä vesialueilla, puolustusvoimien harjoitus- ja koulutustoimintaa, lentotoiminnan ja merenkulun turvalaitteiden sijoittamista ja kunnossapitoa sekä tien, johdon ja kaapelin rakentamista, ojan kaivamista, vesikulkuväylän ruoppaamista tai muun vastaavan toimenpiteen sallimista.

Metsästyksen osalta lain 17 a §:n 3 momentissa säädetään, että muissa kuin metsästyslain 8 §:n tarkoittamissa kunnissa sijaitsevalla muulla luonnonsuojelualueella on kiellettyä pyydystä, tappaa tai hätyyttää luonnonvaraisia selkärankaisia eläimiä. Valtioneuvosto voi kyseisen momentin nojalla kuitenkin säätää metsästyksen sallimisesta muulla luonnonsuojelualueella, jos metsästyksellä ei vaaranna alueen perustamistarkoitusta tai aiheuta haittaa alueen muulle käytölle. Säännökset voivat olla ajallisesti tai alueellisesti rajoitettuja tai kohdistua tiettyyn eläinlajiin.

Tämän asetuksen antovaltuuden mukaista valtioneuvostolle kuuluvaa harkintavaltaa käytettäessä on syytä kiinnittää huomiota siihen valtiosääntöoikeudelliseen vaatimukseen, että pääsääntöisesti yksilön oikeuksista ja velvollisuuksista säädetään lain tasolla. Tästä poiketen asetuksen antovaltuuksia on kuitenkin pidetty eduskunnan perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä mahdollisina vähäisten poikkeusten säätämiseksi asetuksella, kun asetuksen antovaltuuteen liittyy sitä rajaavia ja ohjaavia säännöksiä. Luonnonsuojelulain 17 a §:n 3 momentin valtuussäännöstä koskeneessa perustuslakivaliokunnan lausunnossa (PeVL 17/2010 vp) todetaan, että kyseinen valtuussäännös on voitu ottaa lakiin alueiden erilaisuudesta johtuvien paikallisten erityisolosuhteiden huomioon ottamiseksi. Samaa säännöstä koskevasta ympäristövaliokunnan mietinnöstä (YmVM 11/2010 vp) ilmenee, että metsästyksellä on näillä alueilla kyseisen momentin ensimmäisestä virkkeestä johtuen pääsääntöisesti kiellettyä. Tapauskohtaisella harkinnalla on kuitenkin mahdollista säätää aluekohtaisia poikkeuksia, jotka voivat olla ajallisesti, alueellisesti tai lajikohtaisesti rajattuja.

Edellä esitetyn perusteella on metsästyksellä koskevien vähäisten, tapauskohtaisesti perusteltujen poikkeusten sallimista pidettävä valtioneuvoston harkintavallan puitteissa mahdollisena, mutta laissa olevaa pääsääntöä ei ole perustuslaki huomioon ottaen hyväksyttävää muuttaa asetuksilla käytännössä metsästyksen sallivaksi. Metsästyksen sallivat aluekohtaiset poikkeukset on myös rajattava siten, ettei niiden mukaisesta metsästyksellä aiheutu haittaa alueen muulle käytölle tai alueen perustamistarkoituksen vaarantumista.

Metsästyslain 8 §:n tarkoittamalla ns. vapaan metsästysoikeuden alueella Pohjois-Suomen kunnissa lain metsästyksellä koskeva pääsääntö on päinvastainen. Siellä metsästyksellä on pääsääntöisesti sallittua, ja valtioneuvosto voi alueen muuhun käyttöön tai alueen perustamistarkoitukseen liittyvin syin rajoittaa sitä. Tällä asetuksella perustettavat Pohjois-Karjalan maakunnan luonnonsuojelualueet eivät sijoitu metsästyslain 8 §:n tarkoittamalle alueelle, lukuun ottamatta Paistinvaaran ja

Piilopirtinaho-Marjomäen luonnonsuojelualueita, joista pienehköt osat sijoittuvat Kainuun maakuntaan kuuluviin Kuhmon ja Sotkamon kuntiin. Näillä ko. suojelualueiden osilla metsästyks on luonnonsuojelulain nojalla sallittua.

Ehdotettavissa metsästyksratkaisuihin Pohjois-Karjalan maakunnan alueelle sijoittuvilla luonnonsuojelualueilla on otettu huomioon ympäristövaliokunnan mietinnön (YmV 11/2010 vp.) kirjaus, jonka mukaan itäisessä Suomessa on suurempia olemassa olevia tai suunniteltuja suojelualueita, joilla suojelutavoitteiden kärsimättä voi olla mahdollista säännelysti metsästyä. Aluekohtaiset metsästyksratkaisut on kuitenkin tehtävä tapauskohtaisesti ottaen huomioon suojelualan perustamistarkoituksessa mainitut luontoarvot, jokamiehen oikeudet, virkistyskäytön määrä ja suojelualan koko. Metsästyksen sallittavuutta harkittaessa voidaan suojelualan perustamistarkoituksen lisäksi ottaa huomioon luonnonsuojelualan laajuus ja syrjäinen sijainti sekä pieni virkistyskäyttöpaine metsästyksen sallittavuutta lisäävinä tekijöinä.

Metsästyksratkaisut koskevat säännökset

Pohjois-Karjalan luonnonsuojelualan valmistelun alkuvaiheessa alueilla pidetyissä kuulemistilaisuuksissa metsästyksen merkitys perinteisesti tärkeänä luonnon virkistyskäyttömuotona on korostunut. Sen merkitys paikallisille asukkaille on huomattava. Metsästyksratkaisusta lajeista esille nousivat erityisesti hirvi, pienriista (erit. jänis, metsäkanalinnut, pienpedot), villisika sekä eräät petoeläimet (erit. karhu).

Kuten edellä on todettu, hirvenajo sekä vieraslajien ja muun liikaa lisääntyneen tai vahingolliseksi osoittautuneen lajin metsästyks on kaikilla nyt perustettavilla luonnonsuojelualan alueilla mahdollista Metsähallituksen päätöksellä. Metsähallitus voi lisäksi antaa luonnonsuojelulain 15 §:n 1 momentin 3 kohdan nojalla luvan suojelualan ulkopuolella turvallisuus- tai vahinkouhkaa aiheuttavan pyyntiluvan varaisen riistaeläinlajin yksilöiden poistamiseen. Pyyntiluvanvaraisia riistaeläinlajeja ovat muun muassa kaikki maasuorpedot. Pohjois-Karjalan suojelualan alueilla tällainen luonnonsuojelulain tarkoittama pyyntiluvanvarainen riistaeläin voi olla esimerkiksi karhu, jonka tappaminen luonnonsuojelualan alueella voisi siten olla mahdollista Metsähallituksen luvalla, mikäli eläinyksilö aiheuttaisi ilmeistä uhkaa tai vaaraa turvallisuudelle tai omaisuudelle.

Pohjois-Karjalaan perustettavat luonnonsuojelualan alueet ovat pääosin laajoja, syrjäisiä alueita, joilla yleinen virkistyskäyttö on verraten vähäistä erityisesti kesäkauden ulkopuolella. Eräät perustettavat luonnonsuojelualan alueet sijoittuvat vilkasliikenteisten teiden läheisyyteen. Useilla metsästyksseuroilla nyt perustettavat luonnonsuojelualan alueet muodostavat merkittävän osan seurojen käytössä olevasta metsästyksalueesta. Aluekohtaisissa keskusteluissa on tuotu esiin, että suurimmalla osalla perustettavista suojelualan alueista pelkän hirvenajon mahdollistavilla säännöksillä hirvenmetsästyksen järjestäminen olisi käytännössä vaikeaa. Hirvenmetsästyksratkaisut harjoitetaan tyypillisesti käyttämällä pysäyttävää koirausta, kun taas ns. ajoketjumetsästyks on vähäisempää. Suojelualan alueiden perustaminen siten, että ainoastaan hirvenajo olisi mahdollista, vaikeuttaisi monilla alueilla myös maastollisesti edullisten passipaikkojen sijoittelua. Nämä seikat puoltavat hirvenmetsästyksen laajaa sallimista Pohjois-Karjalan luonnonsuojelualan alueilla.

Suurella osalla tällä asetuksella perustettavista suojelualueista on hirven metsästyksen lisäksi huomattavaa merkitystä pienriistan, erityisesti metsäjäniksen ja metsäkanalintujen sekä joidenkin pienpetojen metsästyksessä.

Laajoilta osin nyt perustettavat luonnonsuojelualueet muodostavat keskeisen osan Metsähallituksen pitkään käytössä olleesta hirven tai pienriistan lupametsästysalueesta. Pohjois-Karjalassa on kaikkiaan seitsemän pienriistan lupametsästysaluetta, joilla sijaitsee myös tällä asetuksella perustettavia luonnonsuojelualueita (Ilomantsin, Kukkaro-Laklan, Siera-Yöttäjän, Hirvivaara-Rostuan, Peurajärvi-Mujejärven, Elimo-Kitsi-Piilon ja Kuora-Kontiovaara-Uimaharjun metsästyslupa-alueet). Metsästyslupa-alueet sijaitsevat Ilomantsin, Juuan ja Valtimon kuntien sekä Lieksan ja Nurmeksen kaupunkien alueella. Pienriistan lupametsästysalue tai hirvenmetsästysalue tarjoaa metsästysmahdollisuuksia myös paikallisiin metsästyseuroihin kuulumattomille metsästyksen harrastajille. Vaikka eteläisessä Suomessa lupametsästysalueita on kokonaisuudessaan melko niukasti, Pohjois-Karjalassa Metsähallituksen lupametsästysalueet muodostavat kuitenkin pinta-alallisesti laajan kokonaisuuden. Lupametsästysalueilla metsästystä pyritään tässä asetuksessa sallimaan mahdollisuuksien mukaan ottaen kuitenkin ensisijaisesti huomioon luonnonsuojelualueiden suojelutavoitteet sekä toisaalta sen, miten merkityksellisen osan perustettava luonnonsuojelualue muodostaa kyseisestä lupametsästysalueesta.

Villisika on kuulemistilaisuuksissa saatujen tietojen mukaan levinnyt Pohjois-Karjalan maakunnan alueelle. Se aiheuttaa vahinkoja maa- ja puutarhataloudelle sekä lisää afrikkalaisen sikaruton leviämishuonoketta. Afrikkalaista sikaruttoa ei ole todettu Suomessa, mutta uhka taudin leviämisestä Suomeen on kasvanut. Villisian metsästyksen laaja salliminen alueella on sen aiheuttamien uhkien torjumiseksi näin ollen perusteltua.

Alueisiin kohdistuu jonkin verran virkistykseen tai luontoharrastuksiin liittyvää retkeilyä sekä marjastusta ja sienestystä. Perustettavat luonnonsuojelualueet eivät kuitenkaan ole virkistyskäytön tai luontomatkojen painopistealueita. Virkistyskäytön palveluvarustusta on yksittäisillä alueilla, kuten esimerkiksi Petkeljärven-Putkelanharjun, Koitajoen, Reposuon-Kalliolahdensuon ja Kolvananuuron sekä Mujejärven suunnitelluilla luonnonsuojelualueilla. Nyt perustettavilla Pohjois-Karjalan luonnonsuojelualueilla virkistyskäyttö on luonteeltaan satunnaisempaa syyskuun alun jälkeen. Luonnonsuojelulain 17 a §:n 3 momenttiin sisältyvä asetuksenantovaltuus on rajattu siten, että metsästyksen salliminen ei saa vaarantaa alueen suojelutavoitteita eikä aiheuttaa haittaa alueen muulle käytölle.

Asetuksella sallittava metsästys ajoittuisi pitkälti metsästyslainsäädäntöön pohjautuvien metsästysaikojen mukaisesti pääosin loppusyksyyn ja alkutalveen, jolloin alueiden muu käyttö on vähäistä ja toisaalta esimerkiksi lintujen pesintä ei vielä ole käynnistynyt. Luonnonsuojelulain 17 a §:n 3 momentin mukaan metsästystä sallivat säännökset voivat olla ajallisesti rajoitettuja. Luonnonsuojelualueiden hoidon ja muun käytön sekä metsästyksessä aiheutuvien vaikutusten arvioinnin vuoksi metsästysajat luonnonsuojelualueilla on tarpeen määrittellä asetuksessa yksiselitteisesti, jolloin pelkkää viittausta metsästyslainsäädännössä asetettuihin metsästysaikoihin ei voida pitää asianmukaisena.

Pohjois-Karjalan maakunnan alueella sijaitsee linnustonsuojelun kannalta arvokkaita alueita, jotka sisältyvät kokonaan tai osin myös Natura 2000 -verkostoon lintudirektiivin mukaisina erityissuojelualueina. Nämä alueet ovat Kesonsuon, Koitajoen, Syväysjoen, Karjalan Pyhäjärven, Miikkukankankaan-Anttosenkankaan, Reposuo-Kalliolahdensuon ja Viklinrimmen luonnonsuojelualueet. Lisäksi perustettaviin suojelualueisiin kuuluu maakunnallisesti tärkeitä lintualueita, kuten Rahesuon, Ilajansuon ja Nisäjärven luonnonsuojelualueet. Lintudirektiivin mukaisilla erityissuojelualueilla (SPA) lintujen metsästystä ei lähtökohtaisesti voida sallia alueiden suojeluperusteena oleville lajeille aiheutuvan suoran vähentävän vaikutuksen sekä metsästystapahtuman häiriövaikutusten vuoksi. Linnuston suojelun kannalta merkittävillä alueilla hirven, metsäjäniksen ja villisian metsästyksen ei kuitenkaan loppusyksystä ja alkutalvesta tapahtuvana arvioida aiheuttavan erityistä häiriötä alueiden suojeluperusteena olevalle linnustolle.

Edellä esitetyillä perusteilla asetuksella sallittaisiin hirven metsästys 1.10. – 31.12. välisenä aikana sekä villisian metsästys 1.9. – 28.2. välisenä aikana asetuksen 3 §:n 2 momentin 1 kohdassa luetelluilla Ilajansuon, Kesonsuon, Koitajoen, Korvinsuon, Oinasvaaran, Patvin, Petkeljärvi-Putkelanharjun, Puohtiinsuon, Pönttövaara-Pahkavaaran, Rahesuon, Viitasuon, Herajärven, Luostarinvaaransuon, Sammalussuon, Valkeasuon, Autiokankaan, Lehtovaaran, Polvelan, Päävaara-Särkkälammmin, Ritoniemen, Vaikkojoen soiden, Vuoripuron, Karjalan Pyhäjärven, Partiissuon, Huuhkajanvaaran, Huurunrinteen, Palojoen, Jongunjoen, Korkea-aho-Viharinjärven, Koskutkankaan, Kuikkasuon, Laklajärven, Lieksan itärajan, Miikkulankankaan-Anttosenkankaan, Ritosärkän, Sinivaara-Massivaaran, Sokovaaran, Särkilamminkankaan, Tolkeenvaaran, Ukonsärkkä-Jäkäläkankaan, Verkkovaaran, Leiviskänkallioiden, Mujejärven, Mustinvaaran, Pahavaaran, Raesärkän, Salmijärven, Viurusuon, Hanhisuon, Nisäjärven, Vehtisuon, Kuoppasuon, Murtovaaran, Taka-Aarnion, Purolanvaaran, Viitalahdensuon ja Viklinrimmen luonnonsuojelualueilla sekä Piilopirtinaho-Marjomäen ja Paistinvaaran Pohjois-Karjalan maakuntaan sijoittuvilla luonnonsuojelualueen osilla.

Metsäjäniksen metsästys sallittaisiin 1.9. – 28.2. välisenä aikana Ilajansuon, Kesonsuon, Karjalan-Pyhäjärven, Viklinrimmen, Koitajoen, Oinasvaaran, Vaikkojoen soiden, Ritoniemen, Polvelan, Sammalussuon, Puohtiinsuon, Petkeljärven-Putkelanharjun, Purolanvaaran, Sokovaaran, Patvin, Pönttövaaran-Pahkavaaran, Huuhkajanvaaran, Huurunrinteen, Koskutkankaan, Lieksan Itärajan, Ukonsärkkä-Jäkäläkankaan, Ritosärkän, Korkea-aho-Viharinjärven, Raesärkän, Jongunjoen, Vehtisuon, Tolkeenvaaran, Särkilamminkankaan, Salmijärven, Mustinvaaran, Verkkovaaran, Mujejärven, Leiviskänkallioiden, Murtovaaran, Miikkulankankaan-Anttosenkankaan, Viitalahdensuon, Laklajärven ja Vuoripuron luonnonsuojelualueilla sekä Piilopirtinaho-Marjomäen ja Paistinvaaran Pohjois-Karjalan maakuntaan sijoittuvilla luonnonsuojelualueen osilla.

Metsäkanalintujen, lukuun ottamatta uhananalasta pyytä, metsästys olisi asetuksen 2 momentin 3 kohdan mukaan sallittua 10.9. – 31.10. välisenä aikana Korvinsuon, Oinasvaaran, Vaikkojoen soiden, Ritoniemen, Polvelan, Sammalussuon, Puohtiinsuon, Petkeljärven-Putkelanharjun, Purolanvaaran, Sokovaaran, Patvin, Pönttövaaran-Pahkavaaran, Koskutkankaan, Lieksan Itärajan, Ukonsärkkä-Jäkäläkankaan, Ritosärkän, Korkea-aho-Viharinjärven, Raesärkän, Jongunjoen, Tolkeenvaaran, Särkilamminkankaan, Salmijärven, Mustinvaaran, Mujejärven,

Leiviskänkallioiden, Murtovaaran, Miikkulankankaan-Anttosenkankaan, Viitalahdensuon, Laklajärven ja Vuoripuron luonnonsuojelualueilla sekä Piilopirtinaho-Marjomäen ja Paistinvaaran Pohjois-Karjalan maakuntaan sijoittuvilla luonnonsuojelualueen osilla.

Erityisesti Metsähallituksen lupametsästysalueilla on muun metsästyksen yhteydessä ollut mahdollista vähentää myös minkki- ja supikoirakantaa. Tämän riistan- ja luonnonhoitotyön edellytysten jatkumiseksi on perusteltua sallia kyseisten lajien metsästys 1.9. – 28.2. välisenä aikana niillä lupametsästysalueisiin kuuluvilla luonnonsuojelualueilla, joilla jatkossakin harjoitetaan metsästystä metsästyslain (615/1993) 46 §:n mukaisin luvuin. Nämä ovat Koitajoen, Patvin, Pönttövaaran-Pahkavaaran, Koskutkankaan, Lieksan Itärajan, Ukonsärkkä-Jäkäläkankaan, Ritosärkän, Korkea-aho-Viharinjärven, Raesärkän, Jongunjoen, Tolkeenvaaran, Särkilamminkankaan, Salmijärven, Mustinvaaran, Mujejärven, Leiviskänkallioiden, Murtovaaran, Miikkulankankaan-Anttosenkankaan, Viitalahdensuon, Laklajärven ja Vuoripuron luonnonsuojelualueet sekä Piilopirtinaho-Marjomäen ja Paistinvaaran luonnonsuojelualueet niiden Pohjois-Karjalan maakuntaan sijoittuvilta osilta. Minkki ja supikoira kuuluvat vieraslajeihin, joiden metsästäminen luonnonsuojelualueilla on aiemmin käsitellyllä tavalla luonnonsuojelulain nojalla mahdollista myös Metsähallituksen erikseen myöntämällä luvalla tai päätöksellä.

Kaikkiaan metsästystä eri muodoissa sallivan säännöksen kattama yhteispinta-ala on noin 31 722 hehtaaria, mikä vastaa noin 93 %:a tällä asetuksella perustettavien suojelualueiden pinta-alasta. Metsästyksen suhteen sallivia poikkeuksia olisi 59 alueella 66:sta luonnonsuojelualueesta.

Muun toimenpiteen sallivat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella voidaan 17 a §:n 5 momentin nojalla säätää muun muassa ojan kaivamisen, tien rakentamisen tai muun vastaavan toimenpiteen sekä puolustusvoimien harjoitustoiminnan sallimisesta alueella, jos toimenpiteet eivät vaaranna alueen perustamistarkoitusta.

Viklinrimmen luonnonsuojelualueella sijaitsee Lavalammen vedenottamoalueeseen kuuluvia kaivoja ja johtorakenteita, jonka käyttöön ja kunnossapitoon liittyvät toimet sallittaisiin asetuksen 3 §:n 2 momentin 5 kohdassa. Alueella on lisäksi vedenottamon toimintaan liittyen mahdollista rakentaa vesijohto, joka kuljisi osittain luonnonsuojelualueen kautta.

Mujejärven, Mustinvaaran, Vuoripuron, Ritosärkän, Ukonsärkkä-Jäkäläkankaan, Puohtiinsuon, Petkeljärvi-Putkelanharjun, Paistinvaaran, Reposuon-Kalliolahdensuon, Miikkulankankaan-Anttosenkankaan, Luostarinvaaransuon, Valkeasuon ja Viurusuon luonnonsuojelualueilla sijaitsee sopimusperusteinen moottorikelkkaura, jonka ylläpitoon liittyvät toimenpiteet sallittaisiin asetuksen 3 §:n 2 momentin 6 kohdassa.

Verkkovaaran luonnonsuojelualueella sijaitsee olemassa oleva telemasto ja viestiasema, joiden ylläpito sallittaisiin asetuksen 3 §:n 2 momentin 7 kohdassa.

Luonnonsuojelualueiden ympärillä olevien alueiden kuivatustarpeisiin liittyen saattaa useilla alueilla olla tarpeen johtaa vesiä myös suojelualueille tai niiden kautta. Asetuksen 3 §:n 2 momentin 8 kohtaan sisällytettäisiin olemassa olevien ojien välttämättömän ylläpidon ja kunnostamisen salliva säännös. Käytännössä tällaisten toimenpiteiden yksityiskohdista on aina tarpeen sopia Metsähallituksen kanssa. Toimenpiteitä suunniteltaessa tulee lisäksi noudattaa, mitä luonnonsuojelulain 10 luvussa säädetään Natura 2000 –verkostoon liittyen.

4.2 Liikkumisrajoitukset

Luonnonsuojelulain 18 §:n 2 momentin nojalla voidaan rajoittaa luonnonsuojelualueella liikkumista joko perustamissäädökseen tai lain 20 §:n nojalla annettavaan järjestyssääntöön otettavalla määräyksellä, mikäli alueen eläimistön tai kasvillisuuden suojelu sitä vaatii. Pohjois-Karjalan luonnonsuojelualueiden perustamisasetus ei sisällä liikkumista koskevia rajoituksia. Metsähallitus voi kuitenkin tarvittaessa määrätä tällaisista rajoituksista järjestyssäännöissä.

4.3 Alueiden hoidon ja käytön tavoitteet

Luonnonsuojelulain nojalla suojeltavien alueiden hoidon ja käytön keskeisin tavoite on alueiden säilyttämien luonnontilaisina siten, että ekosysteemit kehittyvät luonnon omien prosessien mukaisesti ja ihmisen aiheuttamat häiriöt ovat mahdollisimman vähäisiä. Suurimmalla osalla perustettavista Pohjois-Karjalan maakunnan alueista tämä on riittävä toimenpide suojeluarvojen turvaamiseksi.

Eräillä alueilla on kuitenkin ennallistamis- ja luonnonhoitotarvetta, esimerkiksi ojitetuista soista ja hoitoa vaativia lehtoja ja valkoselkätikkametsiä. Pienemmässä määrin tarvitaan pienvesien kunnostamista. Metsäluonnon luontaista dynamiikkaa jäljittelevillä metsien ennallistamispoltoilla monipuolistetaan entisiä talousmetsiä. Lehtojen ja uhanalaisten tai muuten erityisten lajien elinympäristöjen hoito vaativat toistuvia toimenpiteitä. Myös perinnemaisemien luonnonarvojen turvaaminen ja lisääminen edellyttävät jatkuvaa hoitoa. Tämä voi tapahtua esimerkiksi alueiden vuokraamisella laiduntamiseen.

Luontoarvojen turvaamisen lisäksi tavoitteena perustettavilla luonnonsuojelualueilla on luonto- ja kulttuuriarvot huomioivan virkistyskäytön mahdollistaminen. Alueilla on nähtävyyksiarvoja ja ne ovat luonnossa liikkumisen ja luonnonhavainnoinnin kohdealueita. Alueet tukevat myös kestävästä luontomatkailun kehittämistä.

Ennallistamisen ja luonnonhoidon sekä virkistyskäytön ja luontomatkailun tarpeita tarkastellaan tarkemmin alueita koskevissa hoidon ja käytön suunnitelmissa sekä yksityiskohtaisemmissa toimenpidesuunnitelmissa.

5 Ehdotuksen hallinnolliset ja taloudelliset vaikutukset

Kaikki Pohjois-Karjalan luonnonsuojelualueet ovat valtion omistuksessa ja siirtyneet tai siirtymässä Metsähallituksen hallintaan ja hoitoon, eikä suojelualueiden perustaminen aiheuta erityisiä hallinnollisia vaikutuksia. Toiminnallisena yksikkönä toimii Metsähallituksen Luontopalvelut.

Uusien luonnonsuojelualueiden perustaminen aiheuttaa joitakin investointiluonteisia kustannuksia sekä vuotuisia alueiden hallintaan ja hoitoon liittyviä kuluja. Edellisiä ovat muun muassa maanmittaustoimitusten, mahdollisen luonnonsuojelualueiden merkinnän, luonnonsuojelullisten perusselvitysten ja palvelurakenteiden rakentamisen aiheuttamat kustannukset, jotka olisivat arviolta noin 265 000 euroa. Vuotuisia kustannuksia aiheutuu muun muassa palvelurakenteiden hoidosta, opastuksesta sekä alueiden luonnon ja käytön seurannasta sekä valvonnasta. Näiden kulujen arvioidaan olevan noin 35 000 euroa vuodessa. Investointi- ja vuotuiset ylläpitokulut eivät sisällä hallintokuluja. Kulut katetaan valtiontalouden kehyspäätöksessä hyväksytyjen määrärahojen puitteissa.

Alueita koskevia metsästysvuokrasopimuksia koskevat muutokset asetusta vastaavaksi aiheuttavat Metsähallituksessa hallinnollisia toimenpiteitä, mitä varten asetukseen otettaisiin siirtymäaika asetuksen voimaan tullessa voimassa olevien sopimusten mukaisen metsästyksen jatkumisesta xx.xx.20xx saakka.

6 Kuuleminen ja lausunnot

Valmistelun alkuvaiheessa on kuultu maakunnallisia ja paikallisia sidosryhmiä. Keskusteluja on käyty kaikkiaan 20 tilaisuudessa, joissa on kartoitettu muun muassa maakuntaliiton, kuntien, riistahallinnon, metsästyseurojen ja luonnonsuojelujärjestön näkemyksiä alueiden perustamisesta. Lisäksi on järjestetty erillinen yleisötilaisuus Joensuussa.

Lausuntoa asetusluonnoksista pyydettiin Lausuntopalvelussa...

7 Olemassa olevien luonnonsuojelualueiden lakkauttaminen

Eräiden aikaisemmin perustettujen luonnonsuojelualueiden kytkemiseksi osaksi laajempaa uutta suojelualuetta, on tietyissä tilanteissa perusteltua lakkauttaa vanha säädös, jotta suojelualue muodostaisi yhtenäisen kokonaisuuden. Kyseiset alueet perustetaan tällä asetuksella tai ympäristöministeriön asetuksella uudelleen, jolloin niiden rauhoitusmääräykset tulevat vastaamaan nykyisen luonnonsuojelulain järjestelmää.

Vuonna 1993 vanhojen metsien suojelusta annetulla asetuksella (1115/1993) perustettu luonnonsuojelualuetta lakkautetaan tällä asetuksella kumoamalla kyseisen asetuksen 2 §:n 1 momentin kohdat 51 (Tahkovaaran luonnonsuojelualue) ja 52 (Kolvananuuron luonnonsuojelualue). Nämä alueet tulevat nyt osaksi tällä valtioneuvoston asetuksella perustettavia laajempia Polvelan ja Kolvananuuron luonnonsuojelualueita.

Lisäksi tällä asetuksella lakkautetaan vuonna 1985 annetulla asetuksella (801/1985) perustettu Ristisuon soidensuojelualue kumoamalla kyseisen asetuksen 1 pykälän 1 momentin 26 kohta. Alue tulee osaksi tällä asetuksella perustettavaa laajempaa Koitajoen luonnonsuojelualuetta.

8 Voimaantulo

Asetus ehdotetaan tulemaan voimaan päivänä kuuta 20 . Voimaantuloa koskevan 4 §:n 3 momenttiin sisältyy siirtymäsäännös, jonka nojalla nykyisten metsästysvuokrasopimusten mukainen metsästys voi alueilla jatkua xx.xx.20xx saakka. Vuokrasopimusten uusiminen käynnistetään välittömästi asetusten tultua voimaan. Lähtökohtana sopimusten uusimiselle on metsästyksen jatkuminen tämän asetuksen sekä luonnonsuojelulain 15 §:n mukaisen poikkeuslupajärjestelmän mahdollistamissa puitteissa.

LUONNOS

Taulukko 1. Asetuksella perustettavien alueiden pinta-alat ja jakautuminen sijoittuminen Natura 2000 -verkostoon ja kansallisiin suojeluohjelmiin tai -päätöksiin.

Nimi	Pinta-ala, ha	Maa, ha	Vesi, ha	Natura 2000 -verkosto		Kansallinen suojeluohjelma- tai päätös	Natura 2000 pinta-ala, ha	Ohjelma tai METSO pinta-ala, ha	Muu pinta-ala, ha
				Tunnus	Tyyppi				
Ilajansuon LSA	159,0	150,2	8,9						159,0
Kesonsuon LSA	2038,2	2035,9	2,3	FI0700149	SPA		1998,6		39,6
Koitajoen LSA	3513,5	3423,8	89,7	FI0700043	SPA SAC	AMO000003 AMO000013 AMO000015 AMO070053 AMO070054 SSO070187 SSO070194 METSO	2637,5	1559,3	319,8
Koitereen LSA	559,4	135,2	424,3	FI0700037 FI0700047	SAC	HSO070072 HSO070073 RSO070096 SSO070202 METSO	79,5	453,1	
Korvinsuon LSA	250,9	250,8	0,1	FI0700022	SAC	SSO070186	227,0		23,9
Oinasvaaran LSA	249,0	249,0	0,0	FI0700054	SAC	AMO070055 METSO	20,4	243,0	
Patvin LSA	1614,4	1584,5	29,9	FI0700047	SAC	SSO070202 METSO	986,7	86,9	623,0
Petkeljärvi- Putkelanharjun LSA	2 033,5	1981,7	51,8	FI0700044	SAC	AMO000012 RSO070091 HSO070069	1740,8	164,0	78,0
Puohtiinsuon LSA	1271,1	1666,6	104,5	FI0700029	SAC	AMO000014 RSO070091 SSO070195	658,7	635,0	566,1
Pönttövaara- Pahkavaaran LSA	451,7	439,8	11,8	FI0700059	SAC	METSO	410,0	41,6	
Rahesuon LSA	255,7	255,7	0,0						255,7
Syväysjoen LSA	200,9	177,3	23,7	FI0700149	SPA		200,6		

Viitalahdensuon LSA	298,1	296,4	1,8			METSO		298,1	
Viitasuon LSA	383,9	382,9	0,9	FI0700042	SAC	SSO070185	327,0	327,0	56,9
Herajärven LSA	141,2	141,1	0,1	FI0700103	SAC	METSO	99,7	38,3	2,4
Luostarinvaaran suon LSA	273,1	273,1	0,0	FI0700070	SAC	SSO070193	256,5	242,3	15,4
Sammalussuon LSA	247,3	147,0	0,3	FI0700072	SAC	SSO070183	226,6	212,7	
Taka-Aarnion LSA	114,4	113,4	1,01			METSO		96,8	17,6
Valkeasuon LSA	165,3	165,3	0,0						165,3
Autiokankaan LSA	105,8	105,8	0,0			METSO		105,8	
Lehtovaaran LSA	126,7	126,7	0,0	FI0700113	SAC	AMO070415 METSO	17,7	126,7	
Polvelan LSA	673,1	627,7	45,5	FI0700012	SAC	AMO070059 AMO070416 LHO070290 SSO070203 METSO	206,8	589,9	1,3
Purolanvaaran LSA	101,5	101,4	0,1			METSO		101,5	
Päävaara-Särkkälämmin LSA	288,8	264,0	24,9	FI0700079 FI0700119	SAC	AMO070068 METSO	194,6	167,9	
Ritoniemen LSA	110,0	110,0	0,0	FI0700097		METSO	65,6	42,4	2,0
Vaikkojoen soiden LSA	477,3	474,2	3,2	FI0700055	SAC	SSO070201	447,3	180,6	26,5
Vuoripuron LSA	216,1	215,2	0,9						216,1
Karjalan Pyhäjärven LSA	592,5	591,9,0	0,6	FI0700091 FI0700092	SAC SPA	RSO050011 LHO070298 LHO070297 METSO	171,9	343,3	159,
Partiissuon LSA	302,6	302,4	0,2	FI0700071	SAC	SSO070190 METSO	293,6	302,3	
Huuhkajanvaaran LSA	105,0	104,3	0,7	FI0700035	SAC	AMO070420 METSO	51,3	93,6	10,0

Huurunrinteen LSA	391,5	390,5	1,0	FI0700021	SAC	AMO070421 SSO070215 METSO	254,5	187,2	2,7
Jouhtenisen LSA	164,9	164,1	0,8	FI0700078	SAC	HSO070078 RSO070094	138,4	163,5	1,4
Kolvananuuron LSA	183,3	182,8	0,5	FI0700023	SAC	AMO070060 AMO070412 LHO070289 SSO070198 METSO	159,2	157,7	17,0
Palojoen LSA	199,8	199,7	0,1			METSO		199,8	
Jongunjoen LSA	330,5	330,5	0,0	FI0700058	SAC	AMO070063	330,5	321,2	
Korkea-aho-Viharinjärven LSA	231,3	229,5	1,8	FI0700064	SAC	AMO070065 AMO070078 METSO	173,0	196,1	6,2
Koskutkankaan LSA	298,7	293,9	4,8	FI0700117	SAC	AMO000017 METSO	193,7	117,5	
Kuikkasuon LSA	113,4	112,4	1,0	FI0700118	SAC	METSO	85,6	27,6	
Laklajärven LSA	232,4	212,4	19,9						232,4
Lieksan itärajan LSA	674,6	671,4	3,2	FI0700060	SAC	AMO000051 AMO000053 AMO070064 AMO070071 METSO	629,0	632,5	16,2
Miikkulankankaan-Anttosenkankaan LSA	115,0	115,0	0,0	FI0700045	SPA SAC	SSO070205 METSO	15,1	115,0	
Reposuo-Kalliolahdensuon LSA	852,8	851,2	1,6	FI0700028	SPA SAC	SSO070204 METSO	715,3	717,7	128,0
Ritosärkän LSA	705,8	648,2	57,6	FI0700061	SAC	AMO000052 AMO070425 AMO070072 AMO070077 METSO	488,3	456,4	53,6
Saarijärven LSA	112,8	111,4	1,1			METSO		112,8	
Sinivaara-Massivaaran LSA	278,7	272,7	6,0	FI0700080	SAC	AMO070067 AMO070074 METSO	203,0	248,2	
Sokovaaran LSA	111,5	111,1	0,4			METSO		111,5	

Särkilamminkan kaan LSA	111,7	106,3	5,5	FI0700138	SAC	METSO	101,3	10,4	
Tolkeenvaaran LSA	288,1	287,6	0,5	FI0700063	SAC	AMO070069 AMO070073 AMO070075 METSO	250,2	231,1	
Ukonsärkkä- Jäkäläkankaan LSA	1709,8	1653,4	56,4	FI0700056 FI0700139 FI0700057	SAC	AMO070076 AMO070062 AMO070061 AMO070066 AMO080436 SSO070205	1356,0	1035,0	150,6
Verkkovaaran LSA	202,1	202,1	0,0	FI0700074	SAC	AMO070426 LHO070300 METSO	147,3	88,5	
Leiviskänkallioi- den LSA	148,1	146,8	1,4	FI0700069	SAC	AMO070080 METSO	111,0	143,2	
Mujejärven LSA	2 292,4	1 886,6	405,8	FI0700046	SAC	AMO000057 RSO070095	1896,5	1611,5	378,9
Mustinvaaran LSA	541,8	491,5	50,3	FI0700067 FI0700135 FI0700136	SAC	AMO070079 AMO070081	541,8	322,5	
Paistinvaaran LSA	1500,4	1452,6	47,8	FI0700068 FI0700125 FI0700142 FI0700143	SAC	AMO000054 AMO000056 AMO000083 AMO070083 AMO070429 METSO	1050,3	799,8	309,8
Pahavaaran LSA	233,7	232,8	0,9			METSO		233,7	
Pielisen saariston LSA	194,7	193,8	0,8			RSO070093 METSO		147,7	46,7
Raesärkän LSA	595,3	553,5	41,7	FI0700053	SAC	HSO070084	594,6	78,3	
Salmijärven LSA	150,7	86,9	63,8	FI0700134	SAC		150,7		
Viurusuon LSA	366,5	365,7	0,8						366,5
Hanhisuon LSA	170,8	170,8	0,0	FI0700032	SAC	SSO070218 METSO	117,5	155,8	
Nisäjärven LSA	145,8	145,6	0,3			LVO070169		127,6	18,2
Vehtisuon LSA	162,4	162,4	0,0						162,4
Viklinrimmen LSA	1003,7	995,8	7,8	FI0700050	SPA SAC	SSO070192	965,4	956,2	10,9

Kuoppasuon LSA	163,1	163,1	0,0	FI0700081	SAC		161,5		
Murtovaaran LSA	1 084,5	990,2	94,3	FI0700065	SAC	AMO000058 AMO000059 AMO000060 AMO070085 AMO070087 METSO	746,6	731,1	138,1
Piilopirtinaho - Marjomäen LSA	608,0	605,7	2,4	FI0700066	SAC	AMO070086 AMO070088 METSO	554,4	377,8	20,2

Käytetyt lyhenteet:

LSA = luonnonsuojelualue

AMO = vanhojen metsien suojeluohjelma

LHO = lehtojensuojeluohjelma

LVO = lintuvesien suojeluohjelma

RSO = rantojensuojeluohjelma

SSO = soidensuojeluohjelma

VMA= vanhojen metsien suojeluohjelma

METSO = Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelma

SAC= Euroopan yhteisön erityisten suojelutoimien alue

SPA= Euroopan yhteisön erityinen suojelualue

Natura 2000 -verkoston, valtakunnallisten suojeluohjelmien tai METSO-ohjelman toteuttamiseksi valtiolle hankittujen alueiden lisäksi asetukseen sisältyy yllä olevan taulukon sarakkeessa ”muu pinta-ala” olevia alueita seuraavista syistä:

Iijansuon LSA	Alue on varattu suojeluun maakuntakaavassa (kaava-SL)
Kesonsuon LSA	Alueeseen sisältyy noin 39,6 hehtaaria luonnonsuojeluhankinnan myötä tullutta Natura-verkoston ja ohjelma-alueen ulkopuolista kiinteistöä.
Koitajoen LSA	Alueeseen sisältyy noin 313,3 hehtaaria soidensuojelun täydennysohjelman aluetta, noin 4,5 hehtaaria valmisteilla olevassa maakuntakaavassa suojeluun varattua aluetta sekä noin 2,0 hehtaaria Suomi100 -ohjelmassa suojeltuja alueita.
Koitereen LSA	Alueeseen sisältyy noin 108 hehtaaria osana Itä-Suomen luonnonvarasuunnitelmaa, siirretty Metsähallituksen luontopalveluille.
Korvinsuon LSA	Alueeseen sisältyy noin 24 hehtaaria hankinnan myötä tullutta Natura- ja ohjelma-alueen ulkopuolista kiinteistöä.
Patvin LSA	Alueeseen sisältyy noin 25,1 hehtaaria Suomi100 -ohjelmassa suojeltuja alueita sekä 597,9 hehtaaria soidensuojelun täydennysohjelman aluetta.
Petkeljärvi-Putkelanharjun LSA	Alueeseen sisältyy noin 78 hehtaaria hankinnan myötä tullutta Natura- ja ohjelma-alueen ulkopuolista kiinteistöä.
Puohtiinsuon LSA	Alueeseen sisältyy noin 273 hehtaaria luonnonsuojeluhankinnan myötä tullutta Natura-verkoston ja ohjelma-alueen ulkopuolista kiinteistöä, noin 10 hehtaaria soidensuojelun täydennysohjelmaan kuuluvaa aluetta sekä noin 272,6 hehtaaria osana Itä-Suomen luonnonvarasuunnitelmaa, siirretty Metsähallituksen luontopalveluille sekä noin 10,5

	hehtaaria Ilomantsin kunnan kaakkoisosan rantaosayleiskaavassa suojeluun varattua aluetta (kaava-SL)
Rahesuon LSA	Alue on varattu suojeluun maakuntakaavassa (kaava-SL).
Viitasuon LSA	Alueeseen sisältyy 56,9 hehtaaria hankinnan myötä tullutta ohjelma- ja Natura-alueen ulkopuolista kiinteistöä.
Herajärven LSA	Alueeseen sisältyy noin 2,4 hehtaaria Natura- ja ohjelma-alueen ulkopuolista, luonnonsuojelutarkoituksiin hankittua kiinteistöä.
Luostarinvaaransuon LSA	Alueeseen sisältyy noin 15 hehtaaria luonnonsuojeluhankinnan myötä tullutta Natura-verkoston ja ohjelma-alueen ulkopuolista kiinteistöä.
Taka-aarnion LSA	Alueeseen sisältyy 17,6 hehtaaria valtiolle siirtynyttä yksityistä luonnonsuojelualuetta.
Valkeasuon LSA	Alue (165,3 ha) on hankittu luonnonsuojelutarkoituksiin.
Polvelan LSA	Alueeseen sisältyy noin 1,3 hehtaaria valtiolle siirtynyttä yksityistä suojelualuetta.
Ritoniemen LSA	Alueeseen sisältyy noin 2 hehtaarin alue luonnonsuojeluhankinnan myötä tullutta Natura – verkoston ulkopuolista kiinteistöä.
Vaikkojoen soiden LSA	Alueeseen sisältyy 26,5 hehtaaria Suomi100-ohjelmassa suojeltua aluetta.
Vuoripuron LSA	Alueeseen sisältyy 211,6 hehtaaria soidensuojelun täydennysohjelmaan kuuluvaa aluetta sekä 4,6 hehtaaria Suomi100-ohjelmassa suojeluun varattua aluetta.
Karjalan Pyhäjärven LSA	Alueeseen sisältyy noin 32,8 hehtaaria valtiolle siirtynyttä yksityistä suojelualuetta, noin 3,7 hehtaaria valtiolle perintönä tullutta aluetta käytettäväksi luonnonsuojelutarkoituksiin, noin 46 hehtaaria valkoselkätikan suojelusuunnitelmaan perustuvaa hankintaa luonnonsuojelutarkoituksiin, noin 48,8 hehtaaria kaavan suojelualuevarausta (maakuntakaava, Pyhäjärven rantaosayleiskaava, Uukuniemen yleiskaavan ajantasaistaminen) sekä 27,8 luonnonsuojeluhankinnan myötä tullutta Natura-verkoston ja ohjelma-alueen ulkopuolista kiinteistöä.
Huuhkajanvaaran LSA	Alueeseen sisältyy noin 10 hehtaarin alue luonnonsuojeluhankinnan myötä tullutta Natura-verkoston ja ohjelma-alueen ulkopuolista kiinteistöä.
Huurunrinteen LSA	Alueeseen sisältyy noin 2,7 hehtaaria valtiolle siirtynyttä yksityistä suojelualuetta.
Jouhtenisen LSA	Alueeseen sisältyy noin 1,4 hehtaaria Natura- ja ohjelma-alueen ulkopuolista, luonnonsuojelutarkoituksiin hankittua kiinteistöä.
Kolvannuuron LSA	Alueeseen sisältyy noin 17 hehtaaria Natura- ja ohjelma-alueen ulkopuolista, luonnonsuojelutarkoituksiin hankittua kiinteistöä.
Korkea-aho-Viharinjärven LSA	Alueeseen sisältyy 6,2 hehtaaria osana Itä-Suomen luonnonvarasuunnitelmaa, siirretty Metsähallituksen luontopalveluille.
Laklajärven LSA	Alue (232,4 ha) on suojeltu Metsähallituksen omalla päätöksellä (suojelumetsä).
Lieksan itärajan LSA	Alueeseen sisältyy 10,0 Metsähallituksen omalla päätöksellä suojelemaa aluetta (suojelumetsä) sekä 6,2 hehtaaria osana Itä-Suomen luonnonvarasuunnitelmaa, siirretty Metsähallituksen luontopalveluille.
Reposuo-Kalliolahdensuon LSA	Alueeseen sisältyy noin 128 hehtaaria luonnonsuojeluhankinnan myötä tullutta Natura-verkoston ja ohjelma-alueen ulkopuolista kiinteistöä.
Ritosärkän vanhojen metsien LSA	Alueeseen sisältyy noin 53,6 hehtaaria valmisteilla olevassa maakuntakaavassa suojeluun varattua aluetta.

Ukonsärkkä-Jäkäläkankaan LSA	Alueeseen sisältyy 150,6 hehtaaria soidensuojelun täydennysohjelman aluetta.
Mujejärven LSA	Alueeseen sisältyy 368,0 hehtaaria soidensuojelun täydennysohjelman aluetta sekä 10,9 hehtaaria Suomi100 -ohjelmassa suojeltua aluetta.
Paistinvaaran LSA	Alueeseen sisältyy 249,9 hehtaaria soidensuojelun täydennysohjelman aluetta sekä 59,9 hehtaaria Suomi100 -ohjelmassa suojeltua aluetta.
Pielisen saariston LSA	Alueeseen sisältyy noin 41 hehtaaria hankinnan myötä tullutta ohjelma- ja Natura-alueen ulkopuolista kiinteistöä sekä 0,5 hehtaaria valtionperintöaluetta sekä 5,4 hehtaaria luonnonsuojelutarkoituksiin hankittua aluetta.
Viurusuon LSA	Kiinteistö (366,5 ha) hankittu luonnonsuojelutarkoituksiin Etelä-Suomen metsä- ja suoluonnon turvaamiseksi.
Nisäjärven LSA	Alueeseen sisältyy 18,2 hehtaaria hankinnan myötä tullutta ohjelma-alueen ulkopuolista kiinteistöä.
Veihtisuon LSA	Alue (162,4 ha) on varattu suojeluun Pohjois-Karjalan seutukaavassa (soidensuojelu) ja maakuntakaavassa (kaava-SL).
Viklinrimmen LSA	Alueeseen sisältyy noin 9,2 hehtaaria soidensuojelun täydennysohjelmaan kuuluvaa aluetta sekä 1,7 Suomi100-ohjelmassa suojeltua aluetta.
Murtovaaran LSA	Alueeseen sisältyy 122,4 soidensuojelun täydennysohjelman aluetta sekä 15,7 hehtaaria Suomi100 -ohjelmassa suojeltua aluetta.
Piilopirtinaho-Marjomäen LSA	Alueeseen sisältyy 20,2 hehtaaria soidensuojelun täydennysohjelman aluetta.